

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น
ของการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศ โดยการเรียนรู้แบบนำตนเองของ
ศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*

A Study of the Current State, Desired State and Needs
Analysis for Supervisory Competency Development Base on
Self-directed Learning under the Office of the Basic
Education Commission

จณิสตา สมบูรณ์, วันเพ็ญ นันทะศรี และอภิสิทธิ์ สมศรีสุข
Janista Somboon, Wanpen Nantasri and Apisit Somsrisuk

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Sakon Nakhon Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: kigkee2515@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศโดยการเรียนรู้แบบนำตนเองของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 2) การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศโดยการเรียนรู้แบบนำตนเองของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างการวิจัย ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ จำนวน 335 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.80-1.00 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.42-0.94 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นด้วยวิธี Modified Priority Need Index (PNI_{modified})

*ได้รับบทความ: 11 ธันวาคม 2564; แก้ไขบทความ: 21 ตุลาคม 2565; ตอปรับตีพิมพ์: 23 ตุลาคม 2565

Received: December 11, 2021; Revised: October 21, 2022; Accepted: October 23, 2022

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันของการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศโดยการเรียนรู้แบบนำตนเองของศึกษานิเทศก์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
2. การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศโดยการเรียนรู้แบบนำตนเองของศึกษานิเทศก์ พบว่า ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเฉลี่ยเท่ากับ 0.31 ($PNI_{modified}$ เฉลี่ย = 0.31) เรียงตามลำดับความสำคัญดังนี้ ด้านการวิจัย มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{modified}$ = 0.38) รองลงมาคือด้านการสื่อสารและแรงจูงใจ ($PNI_{modified}$ = 0.34) ด้านการนิเทศการศึกษา ($PNI_{modified}$ = 0.32) และด้านการทำงานเป็นทีม ($PNI_{modified}$ = 0.21) ตามลำดับ

คำสำคัญ: สมรรถนะการนิเทศ; การเรียนรู้แบบนำตนเอง; ความต้องการจำเป็น

Abstract

The purpose of this research was to Study of the Current State, Desired State and Needs Analysis for Supervisory Competency Development Base on Self-directed Learning under the Office of the Basic Education Commission. The sample consisted of educational supervisors under the office of the basic education totally 335 which were obtained by multi-stage random. The instrument used was a 5-level rating scale questionnaire with the Index of item objective congruence (IOC) between 0.80-1.00, discrimination power value between 0.42-0.94, and the overall reliability value at 0.98. The data was analyzed by the calculations of frequency, percentage, average, standard deviation, $PNI_{modified}$.

The research results finds that:

1. The overall current state for supervisory competency development under the office of the basic education commission was a the high level and the overall desired state was at the highest level.
2. The mean of $PNI_{modified}$ for supervisory competency development under the office of the basic education commission was 0.31. The $PNI_{modified}$ index values in order of priority were as follows: Research ($PNI_{modified}$ = 0.38) Communication and Motivation ($PNI_{modified}$ = 0.34), Education Supervision ($PNI_{modified}$ = 0.32) and Teamwork ($PNI_{modified}$ = 0.21), Respectively.

Keywords: Supervisory Competency; Self-directed learning; Need Analysis

1. บทนำ

ภายใต้สภาวะการณ์กระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมและการแข่งขันอย่างรวดเร็วในสังคมปัจจุบัน ทำให้การจัดการทรัพยากรในองค์การภาคราชการจะต้องปรับตัว ปรับเปลี่ยนวิธีคิด วิธีการทำงาน โดยแสวงหาวิธีการบริหารจัดการสมัยใหม่เข้ามาเพื่อให้องค์การภาคราชการสามารถฝ่าฟันกับวิกฤตที่เผชิญอยู่พร้อมรับกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การบริหารทรัพยากรบุคคลในภาครัฐถือเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและท้าทายโดยมีโจทย์ที่สำคัญคือทำอย่างไรที่จะทำให้ข้าราชการมีความสุขในการทำงาน รวมทั้งสามารถรักษาบุคลากรที่มีสมรรถนะสูงไว้ในระบบราชการเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และสร้างความเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับเป้าหมายของระบบราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน ศึกษานิเทศก์จะต้องปรับตัวให้ทันต่อความกดดันของสภาพแวดล้อม การทำงานแบบเดิมๆ ในอดีตอาจจะล้าสมัยและไม่สามารถทำให้ศึกษานิเทศก์ ปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายได้ในปัจจุบัน (ปริญญาดิจิตจำริญ, 2559, หน้า 101-108)

ศึกษานิเทศก์เป็นวิชาชีพที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุน ให้คำปรึกษา แนะนำ จัดกิจกรรม ฝึกฝน อบรม นิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาให้กับผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การพัฒนาสมรรถนะศึกษานิเทศก์จึงส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการหลักสูตรการเรียนการสอน

ศึกษานิเทศก์จะเป็นผู้เชื่อมโยง ส่งผ่านและถ่ายทอดด้วยความรู้ ความสามารถ ศักยภาพ และคุณลักษณะต่างๆ ให้แก่ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555, หน้า 35) จากบทบาทดังกล่าว ศึกษานิเทศก์จึงต้องทบทวนบทบาทของตนเองมากขึ้น เพื่อการพัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการเพื่อให้ตนเองทันต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคแห่งโลกไร้พรมแดน ตระหนักและเห็นความสำคัญของการพัฒนาตนเองมากยิ่งขึ้นเป็นผู้นำทางด้านงานวิชาการและการเปลี่ยนแปลงมียุทธศาสตร์การบริหารเชิงวิชาการ เป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ทันสมัย สามารถให้คำปรึกษาแนะนำแก่ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษา ในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการศึกษา คิดค้นกระบวนการนำเสนอเทคนิควิธีการที่ทันสมัยเอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีศักยภาพสูงสุด เนื่องจากประเทศชาติยังต้องการทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ มีสมรรถนะในการทำงานสูงในทุกด้าน เพื่อให้สามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้ (เสนห์ กรแก้ว และคณะ, 2559, หน้า 69-84) ศึกษานิเทศก์เป็นวิชาชีพที่ต้องมีระดับสมรรถนะสูง มีความรู้ความสามารถและคุณธรรม ตลอดจนจริยธรรม รวมถึงจรรยาบรรณวิชาชีพที่ดี จึงจะนำไปสู่การจัดการและการบริหารศึกษาที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล (วีระเชษฐ์ ฮาควิเศษ, 2551, หน้า 11) หรืออาจกล่าวได้ว่าศึกษานิเทศก์ถือเป็นบุคคลและวิชาชีพที่สำคัญที่สุดที่มีส่วนทำให้การจัดการศึกษาของประเทศประสบความสำเร็จ

หรือล้มเหลว ถ้าศึกษานิเทศก์มีทักษะ มีสมรรถนะที่จำเป็นครบถ้วน มีความเป็นมืออาชีพอย่างแท้จริงย่อมจะส่งผลดีต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาของประเทศด้วย (พิศิษฐ์ แสงสุพิน, 2553, หน้า 7)

โลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากทุกหนแห่งเต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีการสื่อสารของโลกดิจิทัล การเรียนในโรงเรียนตั้งแต่วัยเด็กไม่สามารถทำให้ผู้คนปรับตัวทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันและอนาคต การมีความรู้มากไม่ใช่สิ่งที่ทำให้การดำเนินชีวิตได้อย่างปลอดภัยหรือรู้เท่าทันสื่ออีกต่อไป เพราะทุกคนสามารถเรียนกันทั้งหมด จึงเกิดการแข่งขันสูงในทุกด้านทั้งด้านความเป็นอยู่และหน้าที่การงาน ส่งผลให้การดำเนินชีวิตและการทำงานไม่มั่นคงแน่นอนอีกต่อไป

ศึกษานิเทศก์ผู้ที่มีการศึกษาในโลกยุคใหม่จึงต้องเป็นผู้ที่รู้จักวิธีการเรียนและการแสวงหาความรู้ มีการเรียนรู้ตลอดเวลาและตลอดชีพ จึงจะสามารถปรับตัวและดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพรอบตัว สภาพของโลกที่มีความไม่แน่นอนนี้ได้ตามแนวคิดของ Knowles (1975, pp. 14-18) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบนำตนเอง (Self-Directed learning) เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนรับผิดชอบควบคุมการเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดทั้งกระบวนการ ทั้งนี้เพื่อการอยู่รอดทั้งตนเองและมนุษยชาติ

การศึกษาในโลกปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงมีเป้าหมายคือการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและพร้อมที่จะออกไปประกอบอาชีพและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมี

ความสุขศึกษานิเทศก์ จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการนิเทศที่จะช่วยพัฒนาสมรรถนะการนิเทศให้มีทักษะและคุณลักษณะในการแสวงหาความรู้ แสวงหาข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อศึกษานิเทศก์ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษามาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ เติบโตตามศักยภาพ มาตรา 24 (3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกการปฏิบัติให้ทำได้คิดเป็นทำเป็นรักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้เป็นที่ยอมรับกันว่าผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีลักษณะการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ผู้เรียนบางคนชอบการเรียนการสอนทางตรงที่มีครูเป็นผู้ชี้แนะแนวทางให้ทั้งหมด ผู้เรียนบางคนต้องการอิสระในการเรียนรู้จะเรียนรู้ได้ดีหากตนเองได้ตัดสินใจเลือกสิ่งที่ตนสนใจและหาวิธีการเรียนรู้ด้วยวิธีที่ตนถนัดซึ่งการเรียนรู้โดยผู้เรียนนำตนเองเป็นการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวิธีการเรียนบุคลิกภาพ ทัศนคติความสนใจของผู้เรียน (นุสรา นามเดช, 2557, หน้า 28-38)

ดังนั้น การนำวิธีการเรียนรู้แบบนำตนเองมาใช้น่าจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาตนเองของศึกษานิเทศก์ทั้งในด้านของการเรียนรู้และประสิทธิภาพในการทำงาน ดังนั้นการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศ

โดยการเรียนรู้แบบนำตนเองของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงเป็นกระบวนการเพื่อกำหนดความแตกต่างของ สภาพปัจจุบันที่เกิดขึ้นกับสภาพที่พึงประสงค์ และ นำผลที่ได้มาจัดลำดับความสำคัญในการพัฒนา สมรรถนะการนิเทศโดยการเรียนรู้แบบนำตนเอง ของศึกษานิเทศก์ได้อย่างสอดคล้องกับ ความ ต้องการที่แท้จริง ผู้วิจัยจึงมองเห็นความสำคัญใน การศึกษาสภาพ ปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และ การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการพัฒนา สมรรถนะการนิเทศโดยการเรียนรู้แบบนำตนเอง ของศึกษานิเทศก์ เพื่อนำผลของการวิจัยไปใช้ในการ กำหนดแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศ โดยการเรียนรู้แบบนำตนเองของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศ โดยการเรียนรู้แบบนำตนเองของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศโดยการเรียนรู้แบบ นำตนเองของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนที่ 2 สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คนเพื่อให้ทราบกำหนดแนวทางในการ พัฒนาสมรรถนะการนิเทศโดยการเรียนรู้แบบนำ ตนเองของศึกษานิเทศก์ และขั้นตอนที่ 3 ศึกษา ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาสมรรถนะการ นิเทศโดยการเรียนรู้แบบนำตนเองของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและ มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการ ศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 2,601 คน (หน่วย ศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน, 2565) กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อ มั่นร้อยละ 95 (วโร เฟิงส์วีสต์, 2551, หน้า 192) และใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) ซึ่งมีขั้นตอนการสุ่ม ดังนี้ 1) กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยเปิดตารางของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้ จำนวน 335 คน 2) ใช้เขตตรวจราชการ เป็นหน่วย ในการสุ่ม โดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับสลาก ใช้เกณฑ์ร้อยละ 50 ของจังหวัดที่อยู่ในเขตตรวจ ราชการ ดังนั้นจะได้ 19 จังหวัด 3) ใช้สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาเป็นหน่วยในการสุ่ม โดยใช้วิธี สุ่มอย่างง่ายด้วยการจับสลากใช้เกณฑ์ร้อยละ 30 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ตั้งอยู่ใน 19 จังหวัดได้จำนวน 19 สำนักงานเขตพื้นที่ และ 5) เลือกแบบเจาะจงโดยเลือกศึกษานิเทศก์ที่ปฏิบัติ งานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในข้อ 4) ทุกคน

ซึ่งจะได้กลุ่มตัวอย่างศึกษานิเทศก์จำนวน 335 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-list) ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง วิทยฐานะ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ประสบการณ์ด้านการนิเทศ กลุ่มงานที่รับผิดชอบ และสังกัด ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศโดยการเรียนรู้แบบนำตนเองของศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (5-Level Rating Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert) เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาความตรงด้านเนื้อหา (Content validity) นำข้อมูลมาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าระหว่าง 0.80-1.00 จากนั้นนำไปทดลองใช้กับศึกษานิเทศก์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 0.42-0.94 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า PNI^{modified} โดยศึกษาสมรรถนะทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการ

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละผู้ตอบแบบสอบถาม

นิเทศการศึกษา 2) ด้านการวิจัย 3) ด้านการสื่อสารและแรงจูงใจ และ 4) ด้านการทำงานเป็นทีม

4. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศโดยการเรียนรู้แบบนำตนเองของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสรุปได้ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 335 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 65.70 ดำรงตำแหน่งศึกษานิเทศก์ คิดเป็นร้อยละ 94.30 ตำแหน่งวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 81.20 อายุ ระหว่าง 40-49 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.80

เมื่อพิจารณาระดับการศึกษาสูงสุด ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 335 คน ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 82.70 กลุ่มงานที่รับผิดชอบ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ คือ กลุ่มงานนิเทศติดตามและประเมินผลระบบบริหารการจัดการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 26.90 ศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 78.50 ดังตารางที่ 1

ข้อมูลทั่วไป		จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ	ชาย	115	34.30
	หญิง	220	65.70
รวม		335	100

ข้อมูลทั่วไป		จำนวน	ร้อยละ
2. ตำแหน่ง	ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา	19	5.70
	ศึกษานิเทศก์	316	94.30
รวม		335	100
3. วิทยฐานะ	ชำนาญการ	57	17.00
	ชำนาญการพิเศษ	272	81.20
	เชี่ยวชาญ	6	1.80
	เชี่ยวชาญพิเศษ	0	0
รวม		335	100
4. อายุ	น้อยกว่า 30 ปี	27	8.10
	30 - 39 ปี	78	23.30
	40 - 49 ปี	130	38.80
	50 ปีขึ้นไป	100	29.90
รวม		335	100
5. ระดับการศึกษาสูงสุด	ปริญญาโท	277	82.70
	ปริญญาเอก	58	17.30
รวม		335	100
6. ประสบการณ์ด้านการนิเทศ	น้อยกว่า 10 ปี	209	62.40
	10 - 15 ปี	82	24.50
	15 ปีขึ้นไป	44	13.10
รวม		335	100
7. กลุ่มงานที่รับผิดชอบ	กลุ่มงานพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการเรียนรู้	67	20.00
	กลุ่มงานวัดและประเมินผลการศึกษา	71	21.20
	กลุ่มงานนิเทศติดตามและประเมินผลระบบบริหารและการจัดการศึกษา	90	26.90

ข้อมูลทั่วไป		จำนวน	ร้อยละ
	กลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา	27	8.10
	กลุ่มงานส่งเสริมพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	41	12.20
	กลุ่มงานเลขานุการคณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และนิเทศการศึกษา	39	11.60
รวม		335	100
8. สังกัด	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา	263	78.50
	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา	72	21.50
รวม		335	100

2. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศโดยการเรียนรู้แบบนำตนเองของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสภาพปัจจุบันของการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศโดยการเรียนรู้แบบนำตนเองของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.76$, S.D. = 0.656) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มี การปฏิบัติในสภาพปัจจุบันมากที่สุดคือ ด้านการทำงานเป็นทีม ($\bar{x} = 4.11$, S.D. = 0.644) รองลงมา คือ ด้านการสื่อสารและแรงจูงใจ ($\bar{x} = 3.71$, S.D. = 0.630) ด้านการนิเทศการศึกษา ($\bar{x} = 3.71$, S.D.

= 0.672) ด้านการวิจัย ($\bar{x} = 3.52$, S.D. = 0.677)

สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศโดยการเรียนรู้แบบนำตนเองของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.93$, S.D. = 0.236) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มี การปฏิบัติในสภาพที่พึงประสงค์มากที่สุดคือ ด้านการทำงานเป็นทีม ($\bar{x} = 4.99$, S.D. = 0.081) รองลงมาคือ ด้านการสื่อสารและแรงจูงใจ ($\bar{x} = 4.96$, S.D. = 0.190) การนิเทศการศึกษา ($\bar{x} = 4.91$, S.D. = 0.285) และด้านการวิจัย ($\bar{x} = 4.86$, S.D. = 0.389) ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และการจัดลำดับความต้องการจำเป็น การพัฒนาสมรรถนะ การนิเทศโดยการเรียนรู้แบบนำตนเองของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การพัฒนาสมรรถนะการ นิเทศโดยการเรียนรู้แบบนำ ตนเองของศึกษานิเทศก์	สภาพปัจจุบัน				สภาพที่พึงประสงค์			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. การนิเทศการศึกษา	3.70	0.672	มาก	3	4.91	0.285	มากที่สุด	3
2. การวิจัย	3.52	0.677	มาก	4	4.86	0.389	มากที่สุด	4
3. การสื่อสารและแรงจูงใจ	3.71	0.630	มาก	2	4.96	0.190	มากที่สุด	2
4. การทำงานเป็นทีม	4.11	0.644	มาก	1	4.99	0.081	มากที่สุด	1
รวม	3.76	0.656	มาก		4.93	0.236	มากที่สุด	

3. ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศโดยการเรียนรู้แบบนำตนเองของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศโดยการเรียนรู้แบบนำตนเองของศึกษานิเทศก์มากที่สุด โดยพิจารณาจากค่า PNI_{Modified} เฉลี่ย ซึ่งด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุดคือ ด้านการวิจัย (0.38) รองลงมาคือ

การสื่อสารและแรงจูงใจ (0.34) การนิเทศการศึกษา (0.32) และการทำงานเป็นทีม (0.21) ตามลำดับ แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการจำเป็นด้านการวิจัย อย่างเร่งด่วนมากที่สุด สรุปได้ว่า การพัฒนาสมรรถนะการนิเทศโดยการเรียนรู้แบบนำตนเองของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการวิจัย มีความจำเป็นเร่งด่วนที่สุด ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศโดยการเรียนรู้แบบนำตนเองของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การพัฒนาสมรรถนะการนิเทศโดยการเรียนรู้แบบนำตนเองของศึกษานิเทศก์	PNI _{modified}	ลำดับ
1. การนิเทศการศึกษา	0.32	3
2. การวิจัย	0.38	1
3. การสื่อสารและแรงจูงใจ	0.34	2
4. การทำงานเป็นทีม	0.21	4
ค่า PNI _{modified} เฉลี่ย	0.31	

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศโดยการเรียนรู้แบบนำตนเองของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศโดยการเรียนรู้แบบนำตนเองของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการทำงานเป็นทีม รองลงมาคือ ด้านการสื่อสารและแรงจูงใจ ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการวิจัย ตามลำดับ ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศโดยการเรียนรู้แบบนำตนเองของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการทำงานเป็นทีม รองลงมาคือ ด้านการสื่อสารและแรงจูงใจ ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการวิจัย ตามลำดับ สรุปได้ว่าในสภาพปัจจุบันมีการปฏิบัติจริงด้านการทำงานของศึกษานิเทศก์อยู่ในระดับมากแต่มีความคาดหวังให้ปฏิบัติในระดับมากที่สุด จะเห็นได้ว่าให้ความสำคัญกับการทำงานเป็นทีมของศึกษานิเทศก์เป็นอันดับแรก สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563, หน้า 49-51) ที่กล่าวถึง ศึกษานิเทศก์ต้องมีสมรรถนะการทำงานเป็นทีมเป็นผู้ที่สามารถ

ทำงานร่วมกับผู้อื่นโดยยอมรับฟัง ความคิดเห็นให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ สนับสนุน เสริมแรงให้กำลังใจเพื่อนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นาวารรณ เดชบุญ (2562, หน้า 8-12) ที่ได้ศึกษาสมรรถนะการนิเทศของศึกษานิเทศก์ พบว่า ความสามารถของศึกษานิเทศก์ในการทำงานร่วมกับครูผู้รับการนิเทศ เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงาน โดยมีการสร้างจุดมุ่งหมายในการปฏิบัติงาน วางแผนปฏิบัติงานลงมือปฏิบัติงานตามแผนที่ร่วมกันกำหนด มีการร่วมกันอภิปรายผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานประเมินผลงานร่วมกัน ตลอดจนร่วมกันตัดสินใจและร่วมกันรับผิดชอบกับผลของงาน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอรุณชฌาภกรธิโรชิต (2561, หน้า 411-428) ที่ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าสมรรถนะของศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่สำคัญมี 10 สมรรถนะคือการมุ่งผลสัมฤทธิ์ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง การวิเคราะห์และการสังเคราะห์การมีวิสัยทัศน์ การมีภาวะผู้นำทางวิชาการการสื่อสารและจูงใจ การประกันคุณภาพการศึกษาการทำงานเป็นทีม

2. ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศโดยการเรียนรู้แบบนำตนเองของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศ

โดยการเรียนรู้แบบนำตนเองมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการวิจัย ด้านการสื่อสารและแรงจูงใจ ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการทำงานเป็นทีม ตามลำดับ สอดคล้องกับศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2555, หน้า 21) ได้กำหนดให้นำสมรรถนะเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินศึกษานิเทศก์ต้นแบบ (Master Supervisors) ประจำปี 2555 จำนวน 6 สมรรถนะ ประกอบด้วย 1) ความสามารถในการสื่อสารและสร้างแรงจูงใจ 2) การแสวงหาความรู้ 3) การทำงานด้วยกระบวนการกลุ่ม 4) ทักษะการจัดกิจกรรมการนิเทศ 5) การคิดตัดสินใจและแก้ปัญหา 6) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารและปฏิบัติงาน เช่นเดียวกับคณะกรรมการคุรุสภาได้กำหนดข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ ศึกษานิเทศก์ พ.ศ. 2556 ตามประกาศคณะกรรมการคุรุสภา พ.ศ. 2556 ได้ระบุสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพศึกษานิเทศก์ ไว้ 8 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการพัฒนาวิชาชีพ 2) ด้านการนิเทศการศึกษา 3) ด้านแผนและกิจกรรมการนิเทศ 4) ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 5) ด้านการวิจัยทางการศึกษา 6) ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา 7) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา 8) ด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณ และยังสอดคล้องกับธนาศักดิ์ศิริบุญนนท์ (2557, หน้า 157-162) ที่ศึกษาการพัฒนากระบวนการประเมินผลการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน พบว่า สมรรถนะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ ได้แก่ 1) การนิเทศการสอน 2) การทำงานเป็นทีม 3) การวิจัยทางการศึกษา 4) การพัฒนาศักยภาพบุคลากร 5) การสื่อสารและการจูงใจ และ 6) การพัฒนาหลักสูตรและการสอน ซึ่งสมรรถนะแต่ละด้านที่กล่าวไว้มีความสำคัญและมีความจำเป็นที่ศึกษานิเทศก์ต้องมีการพัฒนาสมรรถนะด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านการวิจัย ด้านการสื่อสารและแรงจูงใจ ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการทำงานเป็นทีม มากกว่าด้านอื่นๆ เป็นเพราะศึกษานิเทศก์ ยังไม่ได้รับการพัฒนาดังกล่าวเท่าที่ควร หรือมีสมรรถนะด้านดังกล่าวอยู่ในระดับต่ำ ในขณะที่สมรรถนะด้านอื่นอยู่ในระดับสูงจึงควรได้รับการพัฒนาสมรรถนะดังกล่าวข้างต้น

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 จากข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า การพัฒนาสมรรถนะการนิเทศโดยการเรียนรู้แบบนำตนเองของศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความต้องการจำเป็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการวิจัย ด้านการสื่อสารและแรงจูงใจ การนิเทศการศึกษา และการทำงานเป็นทีม ตามลำดับ ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรนำผลการวิจัยไปกำหนดเป็นนโยบายเพื่อส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะการนิเทศให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาถือปฏิบัติเป็นแบบองค์รวมในการกำหนดประเด็นสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะของศึกษานิเทศก์ให้สอดคล้องกับนโยบายหน่วยงาน ตลอดจนการกำกับติดตามผลการดำเนินงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในระดับปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง

1.2 การพัฒนาสมรรถนะของศึกษานิเทศก์จะสำเร็จได้ต้องมีการกำหนดสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาในบริบทเชิงพื้นที่ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับศึกษานิเทศก์ควรกำหนดสมรรถนะให้มีความสอดคล้องกับการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งศึกษานิเทศก์

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

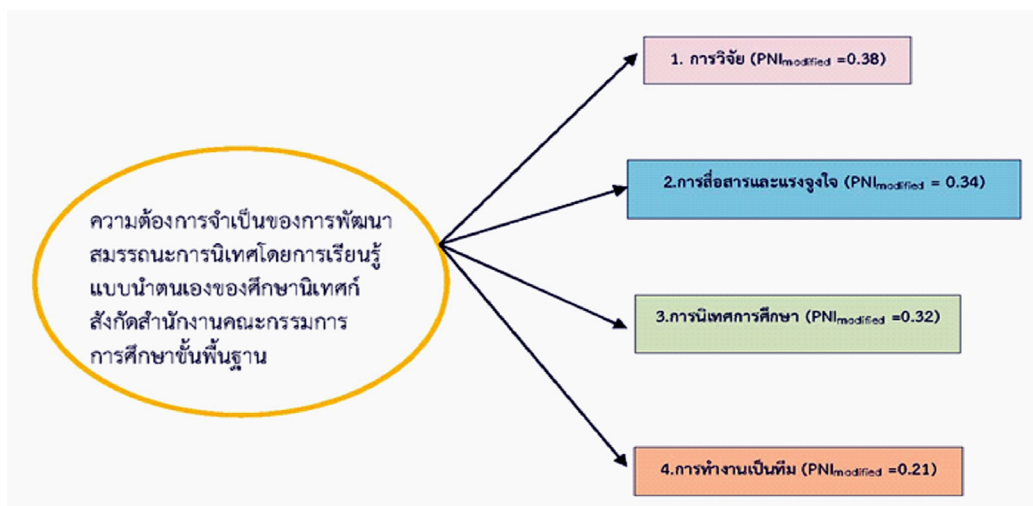
2.1 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของศึกษานิเทศก์กับความสำเร็จของงานตามบทบาทหน้าที่ของศึกษานิเทศก์เพื่อการพัฒนาสมรรถนะศึกษานิเทศก์อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ควรศึกษาวิจัยเชิงเปรียบเทียบการพัฒนาศึกษานิเทศก์ระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่ระดับมัธยมศึกษาของรัฐบาลกับสำนักงานเขตพื้นที่ระดับมัธยมศึกษาของเอกชนเพื่อสามารถนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงคุณภาพการพัฒนาบุคลากรศึกษานิเทศก์ของแต่ละสังกัดได้อย่างเหมาะสมต่อไป

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากการวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการ

พัฒนาสมรรถนะการนิเทศโดยการเรียนรู้แบบนำตนเองของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำให้ผู้วิจัยได้องค์ความรู้เกี่ยวกับด้านการวิจัย ศึกษานิเทศก์จำเป็นต้องมีสมรรถนะด้านการวิจัย ซึ่งเป็นกระบวนการแสวงหาความรู้ ความจริงใหม่ที่มีระบบแบบแผนตามหลักวิทยาศาสตร์หลักเหตุผลที่รอบคอบ รัดกุมละเอียดและเชื่อถือได้ ความรู้ความจริงนั้นจะนำไปเป็นหลักการทฤษฎี หรือข้อปฏิบัติที่ทำให้ได้รับรู้และนำไปใช้เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านการสื่อสารและแรงจูงใจ ศึกษานิเทศก์จำเป็นต้องมีสมรรถนะด้านการสื่อสารและแรงจูงใจ การสื่อสารกับคนอื่นด้วยการเขียนและพูด โน้มน้าว จูงใจโดยใช้วิธีการหรือสื่อต่างๆ รวมถึงทำให้บุคคลอื่นประทับใจ สนับสนุนความคิดและแนวทางของตนเพื่อความสำเร็จในการนิเทศ นอกจากนี้สมรรถนะที่ศึกษานิเทศก์จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาคือ ด้านการนิเทศการศึกษารวมทั้งการติดตาม พัฒนาและส่งเสริม แนะนำ วางแผน และสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ต้องอาศัยการทำงานทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อที่จะช่วยให้ครูสามารถปรับปรุงและพัฒนางานวิชาการด้านการเรียนการสอนของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพอย่างสูงสุด การทำงานเป็นทีมที่เป็นการให้ความร่วมมือช่วยเหลือและสนับสนุนเพื่อนร่วมงาน การเสริมแรงให้กำลังใจเพื่อนร่วมงาน การปรับตัวเข้ากับกลุ่มคนหรือสถานการณ์ที่หลากหลาย การแสดงบทบาทผู้นำหรือผู้ตาม และการเข้าไปมีส่วนร่วมกับผู้อื่นในการพัฒนาการจัดการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- ธนาศักดิ์ ศิริบุญนนท์. (2557). การพัฒนาระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานของ ศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย ขอนแก่น, 10(2), 157-162.
- นภาพรณ เดชบุญ. (2562). สมรรถนะการนิเทศ. วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา มหาวิทยาลัย มหาสารคาม, 11(3), 8-12.
- นุสรนา นามเดช. (2557). การเรียนรู้โดยผู้เรียนนำตนเอง. วารสารทันตภิบาล, 25(2), 28-38.
- ปริญญา เฉิดจำเจริญ. (2559). รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นสมรรถนะของศึกษานิเทศก์ที่ส่งผล ต่อประสิทธิภาพโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสาร ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 11(1), 101-108.
- พิศิษฐ์ แสงสุพิน. (2553). สมรรถนะหลักทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3. (วิทยานิพนธ์ศึกษา ศาสตร์มหาบัณฑิต). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2551). วิธีวิทยาการวิจัย. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วีระเชษฐ์ ฮาดิเดช. (2561). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). ระบบจัดการฐานข้อมูลศึกษานิเทศก์ของสพฐ. เข้าถึงได้จาก <http://www.esdc.name/gg/v2/pages/index.php>
- ศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). หลักการและเกณฑ์ในการคัดเลือกวิธีปฏิบัติที่ดีและศึกษานิเทศก์ต้นแบบ (Master Supervisors). กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- เสนห์ กรแก้ว และคณะ. (2559). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา, 4(3), 69-84.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). ความหมายสมรรถนะและความสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะ. เข้าถึงได้จาก <http://www.utqonline.com>
- _____. (2563). นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานปีงบประมาณ 2564-2565. เข้าถึงได้จาก www.obec.go.th
- อรนุช ธนภัทรธิโรติ. (2561). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารรวมสาร มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 16(2), 411-428.
- Knowles, M. S. (1975). *Self-Directed Learning: A Guide for Learners and Teachers*. Chicago: Follett Publishing Company.